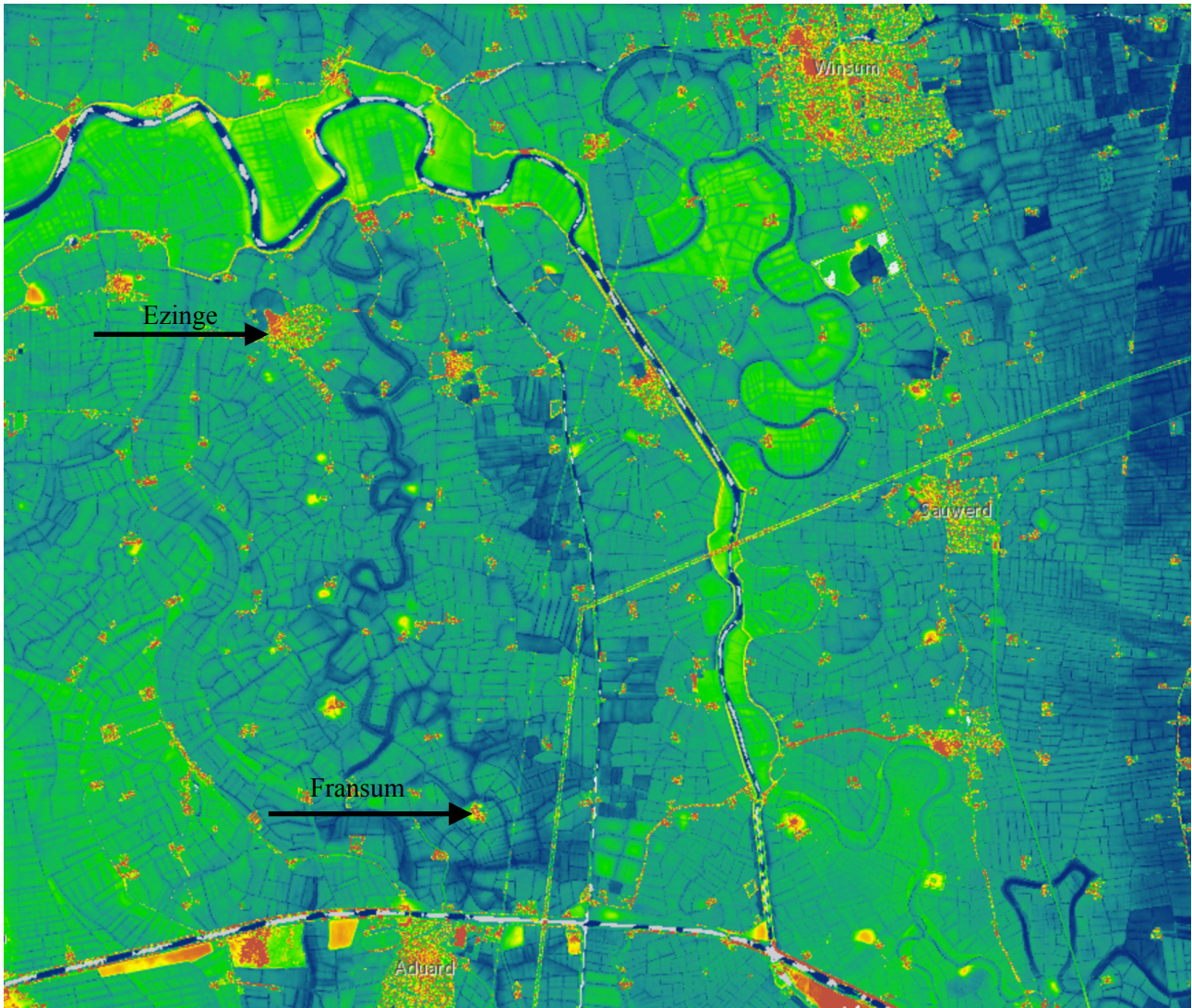

Infobestand fietsroute Kerken en Kloosters 1.

Een fietsroute van 55 Km langs:

- * 3 voormalige kloosterterreinen waarvan 1 met restant Klooster van Aduard
- * bezoek aan het kloostermuseum van Aduard.
- * 8 middeleeuwse kerken
- * 2 terreinen van verdwenen kerken
- * Kerkje met een panoramadak en een
- * mini nagebouwde kerk op boerenerf

Hoogtekaart van het gebied van de route:

Blauw staat voor laagte en rood voor de hoge gedeelten in het landschap. Dit is een actuele hoogtekaart. De kronkellijnen zijn als diepten in het landschap te herkennen en als voormalige meanders van de oude rivieren en waterlopen. De oevers zijn door aanslibbing hoger komen te liggen dan het omliggende landerijen. De fietstocht ligt grotendeels in het nationaal landschap Middag Humsterland.

a. Torenkerk Winsum uit de 13e eeuw.

De Torenkerk is een **middeleeuwse** kerk waarvan de oudste delen stammen uit de **twaaftde eeuw**, wellicht zelfs uit de late **elfde eeuw**. Uit de oorspronkelijke bouwtijd resteren nog **tufsteen** fragmenten in de zuidmuur van het **schip**. Hoe het schip er oorspronkelijk heeft uitgezien valt, mede door het aanbrengen van grote **spitsboogvensters** in de **zestiende eeuw**, niet te zeggen. Het schip heeft een eikenhouten kapconstructie. Het huidige **romanogotische koor** dateert uit de **dertiende eeuw**. Aan de buitenzijde is het vijfzijdige koor versierd met een **fries** in witte velden. Op het dak liggen originele **monniken en nonnen**.

De kerk bezit een offerblok uit 1692, talrijke zerken uit de 17e eeuw en jonger. De **kerkorgel** is in 1977 vervaardigd door de **orgelbouwer Mense Ruiter**.

De kerk heeft een inpandige toren uit **1693**. De huidige toren verving een voorganger die waarschijnlijk een gereduceerd **westwerk** had. De vorm van de huidige toren, met als bijzonderheid de houten buitentrap, suggereert dat ook deze een westwerk heeft. De trap is in 1975-1976 gereconstrueerd aan de hand van gevonden overblijfselen van de oorspronkelijke trap.

In respectievelijk 1578 en 1584 werden de goederen van de gebroeders Pieter en Asinge Ripperda in Winsum gerechtelijk verkocht⁴. De stad verwierf toen onder andere twee borgen, de kerk met het kerkenland en vele landerijen. Hierbij inbegrepen waren de aan dit bezit verbonden rechten. Eén van deze rechten was het collatierecht dat onder andere inhield dat de eigenaar daarvan de dominee en de koster benoemde. Om zijn machtspositie te onderstrepen had de stad in 1634 een raadsgestoelte in de kerk laten plaatsen⁵. Ook al maakte men nauwelijks tot geen gebruik van deze herenbank, het erin verwerkte wapen maakte duidelijk wie er de baas was. Ook het haantje op de toren in het wapen van de Stad Groningen. De stad leefde vaak op voet van oorlog met de "stad" Winsum door zijn gunstige ligging aan de mondig van de Hunze.

Buiten de kerk ligt het graf van de heer Geert Reinders, uitvinder van de entstof tegen de veepest en grondlegger van de huidige immunologie.

b. Verdwenen kerk van Bellingeweer.

Bellingeweer is tegenwoordig een deel van het dorp **Winsum**. Oorspronkelijk is het een zelfstandig dorpje geweest, gebouwd op een **wierde**. Het had een eigen **kerk**, die in **1824** is afgebroken. Het **kerkhof** is wel bewaard gebleven.

c. Liudgerkerk Garnwerd.

Bovenop de wierde van het oude dorp 'Granawurth' ligt deze laatromaanse zaalkerk. De kerk toont aan de westkant een forse zadeldaktoeren uit de 18e eeuw die een oudere toren vervangt. De oostkant wordt afgesloten door een vijfzijdig koor. Er is nog één origineel raam in de zuidmuur. Binnenin de kerk wordt een vroeg 18e eeuwse preekstoel omgeven door een eenvoudig doophek. De herenbank met rococoversieringen komt uit de late 18e eeuw.

Garnwerd is al 30 jaar podium voor concerten, dichtersavonden, theatervoorstellingen en exposities, georganiseerd door de stichting Te Gast in Garnwerd. Dit festival speelt zich niet alleen af in de kerk, maar vooral in de huiskamers rondom de kerk. Omgetoverd tot kleine concertzaaltjes worden ze het decor van een aantal intieme optredens. Zie verder: kerkgarnwerd.nl

Adres: Burgemeester Brouwersstraat 1, Garnwerd

Sleuteladres(sen): Hunzeweg 8, tel. 0594-622091; Burg. Brouwersstraat 2, tel. 0594-621716;

Openingstijden: beging april tot 28 oktober dagelijks van 10.00-18.00 uur

d. Weem van Wetsinge.

Groot Wetsinge heeft een opvallende **weem** (pastoriehuis), waarvan de oudste delen dateren uit de 13e eeuw. Het gebouw is zeer vaak gerestaureerd en werd elke 100 jaar ingrijpend gewijzigd. Vanaf 1884, toen de pastorie verhuisde naar Klein Wetsinge (vandaar in 1967 verhuisd naar Adorp), was er ongeveer 100 jaar een smederij (met veehouderij) in gevestigd. In de jaren 1980 verdween de laatste smid en verviel het gebouw. In 2000 werd het gerestaureerd. Deze pastorie is sinds kort door de huidige eigenaren opengesteld voor kleinschalige bijeenkomsten en concerten.

e. Verdwenen kerk van Groot Wetsinge.

Afgaande op het type en de manier van gebruik van de **tufsteen** zal de eenvoudige **zaalkerk** van Groot Wetsinge in eerste aanzet zijn gebouwd in de 11e of 12e eeuw. Mogelijk had de kerk een houten voorganger, maar hiervan is bij de archeologische opgravingen van 1987 niets teruggevonden. De parochie - en daarmee

de kerk - komt voor het eerst voor in de 15e eeuw onder de namen 'Werschum', 'Wessinge' en Wetsinge in kerspelijsten van Münster.

f. Kerk van Wetsinge met panoramadak met uitzicht over het Reitdiepgebied met horecavoorziening.

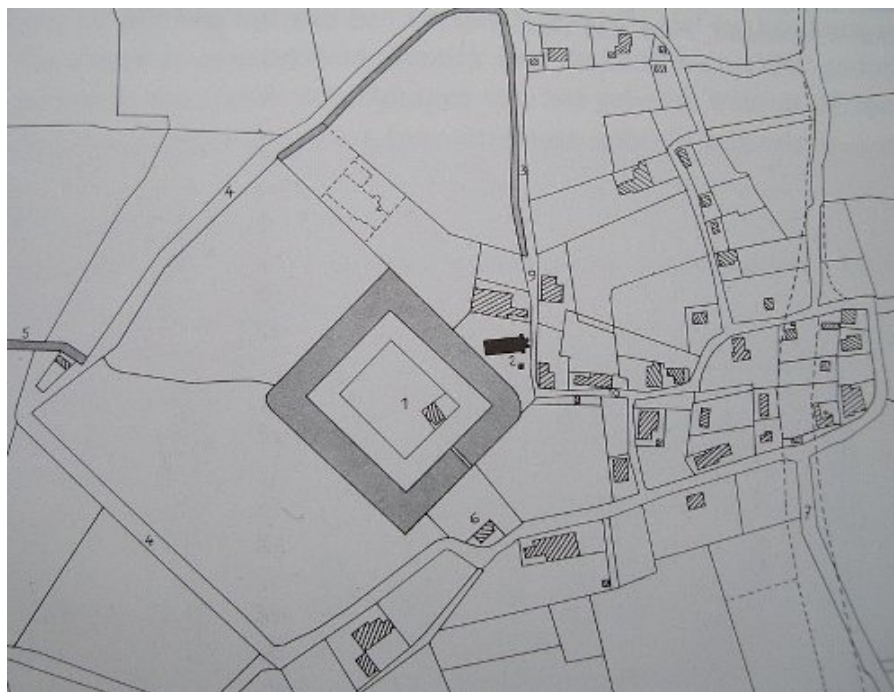
Volgens de gevelsteen is dit mooi gelegen zaalkerkje van 1840. De vorm is neoklassiek en van een soberheid die past bij het landschap in een typische stijl van Waterstaatskerken. Het rijk heeft zich korte tijd bemoeid met het bouwen van kerken in verband met de strijd tussen protestanten en katholieken en dat heeft geresulteerd in een bepaalde bouwstijl door het ministerie van Waterstaat. De grote houten met zink bedekte dakruiter, die het geheel bekroont, heeft niet de eenvoud die de rode bakstenen basis kenmerkt. De klok in deze spits is afkomstig uit een kerk in Sauwerd en dateert van 1609. De preekstoel uit de oude kerk werd overgeplaatst naar de nieuwe kerk. De vroegmiddeleeuwse kerk op de wierde van Sauwerd is samen met de kerk van Groot Wetsinge afgebroken in 1840. De huidige kerk moest deze kerken vervangen.

Na de ingrijpende restauratie en verbouwing van 2014-2015, is het gebouw nu een van de Bijzondere Locaties Groningen. Bovendien bevindt zich op de eerste verdieping het Toeristische Informatie Punt Waddenland met toeristische informatie over het gebied. De kerk is dagelijks geopend.

g. Verdwenen kerk van Sauwerd.

Het onderzoek van de standplaats van de Ned. Herv.-kerk

In 1840 verdwenen de kerken van Wetsinge en Sauwerd, twee terpdorpjes in de gemeente Adorp op nog geen kilometer van elkaar verwijderd. Zij waren bouwvallig geworden en pasten overigens ook niet meer in de plannen die beide Hervormde gemeenten samen hadden. De gebouwen werden derhalve op afbraak verkocht

Afb. 1 Het dorp Sauwerd volgens de kadastrale minuut. 1. borgterrein Onsta; 2. kerk en toren; 3. Hoge Vonderpad; 4. Singelweg; 5. Sauwerdermaar; 6. schathuis; 7. oude en nieuwe provinciale weg; 8. weg naar Wetsinge; 9. Hoogpad; JO. Oude Kerkstraat. Naar Formsma, Luitjens-Dükveld Stol en Pathuis (1973).

h. Kerk van Oostum.

Het rechtgesloten kerkje stamt grotendeels uit de 13e eeuw. Ongeveer een eeuw jonger zijn de smalle westtravee en de dwarsstaande toren. Het zadeldak van de toren komt uit de 16e eeuw. De bijzondere luidklok gegoten door Henrik Kokenbacker Is aangekocht voor 100 carolie guldens van de kerk van Feerwerd. De klok is rijk versierd met afbeeldingen van de 7 apostelen, Jezus aan het kruis en verschillende bijbeltaferelen. Door het gebruik van verschillend gekleurde dakpannen (monnikken en nonnen) zijn patronen zichtbaar: een Grieks kruis, een Christusmonogram?

Regelmatig zijn er kerkgangers in Oostum te vinden die het gebouw opzoeken vanwege haar schoonheid. De Groningse kunstenaarsgroep "De Ploeg" heeft het kerkje dan ook meerdere malen op het witte doek vereeuwigd. Zie verder: kerkoostum.nl/

Adres: Oostumerweg 15, Oostum Sleuteladres(sen): Oostumerweg 19; tel. 050-4030662;

Dagelijks geopend van 9.00-17.00 uur

i. Verdwenen klooster van Selwerd bij boerderij Groot Klooster.

Het klooster Selwerd, ook bekend als Siloe, was een Benedictijner dubbelklooster dat in de middeleeuwen ten noorden van de stad Groningen heeft gestaan. Het werd waarschijnlijk gesticht aan het einde van de twaalfde eeuw en werd in 1584 verlaten. Het klooster was gewijd aan de heilige Catharina. Ter plaatse staat tegenwoordig een boerderij genaamd Grootklooster. De naam van het klooster leeft voort in de Groninger stadswijk Selwerd.

In 1934 heeft men het tracé van het Van Starckenborghkanaal dwars door het terrein van het klooster gegraven. De noordelijke punt is nog te herkennen links van de weg van Groningen naar Adorp, waar de weg van het kanaal afbuigt. De zuidelijke punt ligt aan de andere kant van het kanaal bij de begraafplaats Selwerderhof en is een archeologisch rijksmonument.

Naast een klooster is er vroeger ook een kasteel geweest met de naam Selwerd.

De bekende Groningse humanist Rudolf Agricola was een zoon van een van de abten van het klooster.

j. Kerk van Aduard / Ziekenzaal Cisterciënzers klooster Aduard.

De cisterciënzers kwamen oorspronkelijk uit Frankrijk. Vanaf het eind van de 11de eeuw tot in de late Middeleeuwen was dit de grootste en belangrijkste kloosterorde die er bestond. Het museum laat de geschiedenis zien van de cisterciënzer Sint Bernardusabdij te Aduard, die tussen de 12e en de 16e eeuw beroemd werd door heel Europa. Het klooster werd gesticht in 1192. Toen troffen twaalf monniken onder leiding van de abt Wybrandus vanuit het moederklooster Klaarkamp te Rinsumageest bij Dokkum, ongeveer 10 km ten westen van de stad Groningen een verlaten wierde aan met de naam Adduwert of Adewerd. De kloosterkroniek vermeldt dat de broeders onder de indruk raakten van “lichtende verschijnselen” en deze ervaring zagen als een aanwijzing voor de vestiging.

Spoedig na de kloosterstichting begonnen ze aan hun eeuwenlange bemoeienis met de strijd tegen het water: een lange serie inpolderingen met bijbehorende bedijkingen, ontwatering door het plaatsen van sluizen en het graven van sloten en kanalen voor waterberging en scheepvaart. De meest indrukwekkende prestatie blijft toch het graven van het 8 km lange Aduarderdiep dat nog heden ten dage gebruikt wordt voor de scheepvaart. Ook zette de abdij drie steenbakkerijen op die in hoog tempo kloostermoppen produceerden, maar ook talrijke afwijkende steenvormen, geglazuurde tegels en ornamenten.

Rond 1300 was het omvangrijke kloostercomplex wel zo'n beetje klaar: de stenen uit de bakkerijen waren voortaan bestemd voor de handel en export. Naast haar activiteiten als nijverheid, handel, landwinning en waterbeheersing had de Sint Bernardusabdij reeds in de 13e eeuw een roep van vroomheid en geleerdheid. In 1297 besluit Emanuel, bisschop van het Italiaanse Cremona de verre reis over de Alpen te maken en als monnik in te treden in Aduard. Enig tientallen jaren daarvoor heeft Ricardus de Busto, professor aan de Sorbonne, de zelfde stap gezet.

In de tweede helft van de 15e eeuw verleent abt Hendrik van Rees gastvrijheid aan een aantal geleerde mannen die hun academische opleiding meestal voltooid hadden aan een universiteit in Noord Italië zoals Padua, Pavia of Ferrara. Hun ontmoetingen worden later aangeduid met “de Aduarder Kring”. Bekende

deelnemers aan de gesprekken waren de theoloog Wessel Gansfort (1419-1489) en Rudolf Agricola (1444-1485) die nog enkele jaren de belangrijke functie van syndicus van de stad Groningen heeft bekleed. Hij schijnt te Deventer nog de kleine Erasmus die er de Latijnse school bezocht bemoedigend te hebben toegesproken. .

In 1594, met de Reformatie, kwam het einde voor de abdij: alle kloosters in Groningen werden afgeschaft. Uit de boedelbeschrijving bleek dat het klooster meer dan 6000 ha landbouwgrond in bezit had.

k. Kloostermuseum Aduard.

Er is een interactieve wandeling uitgezet om het voormalige kloosterterrein te ontdekken in het dorp. In een van de oudste huizen van Aduard (uit ca. 1600) is het kleine en sfeervolle museum Sint Bernardushof gevestigd. In het museum wordt aandacht besteed aan de geschiedenis van de cisterciënzer Sint Bernardusabdij te 'Adduwert', die tussen de 12de en de 16de eeuw in heel Europa bekend was. Een bezoek aan museum Sint Bernardushof is een ervaring: een persoonlijke ontvangst en een rondleiding in een authentieke sfeer die de bezoeker terugvoert naar het roemruchte monastieke verleden. Een bezoek wordt standaard afgesloten met een bezichtiging van de 13e eeuwse ziekenzaal van het klooster. Het museum stelt zich ten doel bezoekers te informeren over de geschiedenis van het cisterciënzer klooster. Ieder jaar wordt een wisseltentoonstelling ingericht over een onderwerp uit de geschiedenis van het klooster.

l. Kerkje van Harkema; eigen gebouwde kerk.

In het landschap tussen Aduard, Den Ham en Fransum ligt de kloosterboerderij ARBERE (= graanschuur). Rond 1960 werd Albert Harkema er veehouder. Veertig jaar later was dat een bijzaak geworden en had hij een lang gekoesterde passie vorm gegeven; het bouwen van een eigen kerk. Zoals hij zelf zei, uit liefde voor de baksteen en voor de mensen die de kerk bezoeken. Jaarlijks komen duizenden bezoekers van heinde en verre naar het kerkje van Harkema, zoals het in de volksmond heet.

Harkema begon met het uitgraven en vergroten van de oude gracht om de kloosterboerderij en bouwde de kop-hals-romp boerderij in miniatuur na, als onderkomen voor de eenden. Later construeerde hij er een toren. Men zei toen: waarom bouw je er geen kerk bij?. Dus bouwde Harkema een kerk. De 12.000 bakstenen haalde hij uit België, het orgel uit IJhorst en de mariabeelden uit nog zuidelijker oorden.

m. Kerkje van Fransum.

Als enige kerk in de provincie Groningen heeft Fransum een gemetselde bakstenen preekstoel uit de middeleeuwen. Dit eenzaam gelegen kerkje is gebouwd voor de cisterciënzer monniken van Aduard. Aanvankelijk met een romaans schip met 3 traveeën. Een daarvan is later vervangen door een driezijdig gesloten koor. Westgevel en laatgotische koor zijn in de 16e eeuw gebouwd. De 17e eeuwse dakruiter heeft een achtkantige lantaarn. Bij de restauratie van 1949-1950 zijn de later ingebroken grote vensters van het schip vervangen door een drietal kleinere vensters. De wierde is nooit bebouwd; het was eigen terrein van de monniken.

n. Kerk van Feerwerd.

De kerk, genoemd naar Jacobus de Meerdere, is in de eerste helft van de 13e eeuw gebouwd. Door het pleisterwerk zijn de kloostermoppen niet meer zichtbaar. Ramen en pleisterwerk stammen uit de 19e eeuw. De kromgetrokken toren is in 1859 aan de kerk toegevoegd, het torenuurwerk in 1929. Het eenvoudige en stijlvolle interieur kreeg zijn uiteindelijke vorm in de 19e eeuw. De vloer is aangebracht tijdens de restauratie van 1992. Aan het wijken van noord- en zuidmuur is te zien dat de kerk overwelfd is geweest. Nu is het binnenste gedekt door een houten zoldering. Meubilair en zerken in de vloer zijn deels 17e eeuws. De kerk wordt gebruikt voor rouw- en trouwdiensten, exposities, optredens en als repetitie ruimte. Ook de ZomerJazz Fiets Tour maakt deel uit van de activiteiten. De kerk biedt plaats aan circa 125 personen. De Jacobuskerk is sinds enkele jaren opgenomen in het landelijke Rustpuntennetwerk. De kerk is daarmee een officiële plek om even te rusten ofwel uit te blazen.

Zie verder: kerkfeerwerd.nl Adres: Valgeweg 3, Feerwerd
Sleuteladres(sen): Oosterweg 4, 06 40485328; Oosterweg 6, 0594 769005;

o. Kerk van Ezinge.

De Kerk van Ezinge is een romaanse zaalkerk, die gebouwd werd op een wierde in de 13e eeuw in Ezinge. Ook de vrijstaande toren dateert uit deze periode.

De oorspronkelijke ingangen van de kerk zijn dichtgemetseld. Aan de zuidzijde bevond zich de ingang voor mannen en aan de noordzijde de ingang voor vrouwen. De afzonderlijke ingang voor priesters bevond zich ook aan de zuidzijde en is eveneens dichtgemetseld. Aan de westzijde bevinden zich twee gotisch gevormde, weer dichtgemaakte, ingangen.

In het interieur bevinden zich een preekstoel en een doophek, die in 1721 zijn gemaakt door de beeldsnijder Jan de Rijk. De 18e-eeuwse herenbank is gemaakt in opdracht van de Groninger burgemeester Albert Hendrik van Swinderen.

Het eenklaviers orgel werd volgens Karstkarel in 1793 in de kerk geplaatst door Heinrich Hermann Freytag, een leerling van Hinsz. Volgens Plas dateert het orgel uit het midden van de 18e eeuw en werd het in 1868 gerestaureerd en in de kerk geplaatst door de orgelbouwer Petrus van Oeckelen.

De kerk werd in 1959 gerestaureerd en is erkend als een rijksmonument. Ook de vrijstaande toren en de tegen de toren aan gebouwde woning bezitten de status van rijksmonument. Het gebouwtje bij de toren was oorspronkelijk een kostertij annex schooltje. Het gebouw doet dienst als vergaderruimte. In 2011-2013 werden kerk en orgel opnieuw gerestaureerd.

De kerk van Ezinge ligt op een wierde, die in het interbellum van de 20e eeuw gedeeltelijk werd afgegraven ten behoeve van archeologisch onderzoek door de Groninger hoogleraar Albert van Giffen. Door deze afgraving wordt de hoge ligging van de kerk op de wierde extra geaccentueerd.

q. Nicolaaskerk Obergum.

De kerk ligt op de wierde, omsloten door een kerkhof met beukenhaag. Gebouwd in de 13e eeuw, naar het oosten verlengd in de 15e eeuw. Het is een eenvoudige kerk, eenbeukig, met een driezijdig gesloten gotisch koor. In de met zadeldak gedekte 14e eeuwse, aanvankelijk vrijstaande toren zitten restanten van een koepelgewelf en een uurwerk uit de 17e eeuw. In de noordoostelijke gevel van het koor is van baksteen een roedemaat gemetseld. Een roede heeft een lengte van ca. 130 cm. Op deze manier had het gehele dorp de juist maat voorhanden.

De kerk is aangewezen als "huis der gemeente" en in gebruik als sfeervolle trouwlocatie. Er worden muziekkuitvoeringen en zangavonden georganiseerd. Op het kerkhof staat een kunstwerk van Pieter Laurens Mol voor het project "Op hoogte gedacht". Dit werk, Les Tranches de Vie (12 Etudes) genaamd, herdenkt de doden. Zie verder: kerkobergum.nl/

Adres: Kerkpad 10, Obergum

Sleuteladres(sen): Kerkpad 1; 0595-444366 of het Kinderboekenhuis naast de kerk.

r. Voormalig terrein van de Dominicaner Klooster.

Het klooster werd in 1276 gesticht door Dominicanen. Zij voorzagen bedelend in hun onderhoud en verlangden weinig grondbezit. In die zin waren zij geen concurrenten voor de in dit gebied al heersende kloosterorden. Na hier ketters vervolgd te hebben, legden zij zich vooral toe op studie en 'zielzorg' in de wijde omgeving. Het einde van hun bestaan werd ingeluid door de Reformatie, die 500 jaar geleden door Maarten Luther in 1517 in gang gezet werd. Langzaamaan kregen de protestanten de overhand, wat uitmondde in de Beeldenstorm, waarna het Winsumer klooster werd opgeheven. Het was zwaar beschadigd, de stenen werden gebruikt om het dochterklooster in Groningen te herstellen. Uit een oorkonde uit 1580 blijkt dat alleen de kerk behouden bleef en gerestaureerd werd. Maar later is ook deze afgebroken. Zowel het klooster als de kerk zijn volledig van de kaart verdwenen.

WAAR LAGEN DE KLOOSTERGEBOUWEN?

Binnenkerkhof

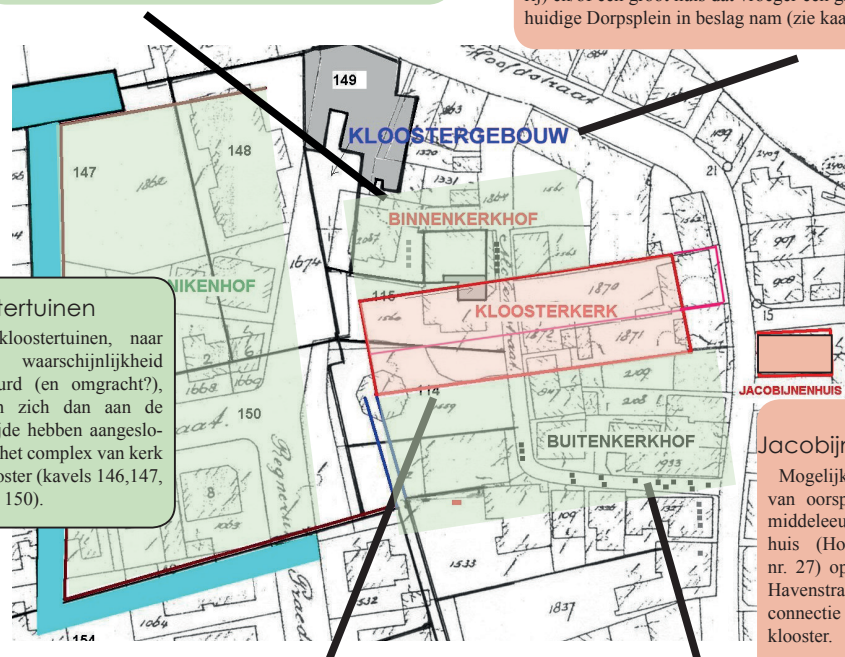
Ten noorden van de kloosterkerk zou het binnenkerkhof gelegen kunnen hebben, de plaats waar uitsluitend de mannelijke bewoners ter aarde werden besteld. Dit binnenkerkhof kan zich, deels onder de huidige bewoning, in westelijke richting hebben uitgestrekt, wellicht tot aan en mogelijk tot op het huidige Dorpsplein.

Kloostergebouwen

Indien het binnenkerkhof, zoals hier verondersteld, aan de noordzijde van de kerk heeft gelegen, impliceert dit ook, op grond van de conventies die de dominicanen in acht namen bij de bouw van hun kloosters, dat de eigenlijke kloostergebouwen ook daar gelegen moeten hebben. Min of meer aansluitend op de kerk zouden deze dan te zoeken zijn aan de Hoofdstraat-Winsum nr. 12 en 10 (nu winkel en werkplaats Pol), mogelijk zelfs met inbegrip van nr. 1 (drogistrij) en/of een groot huis dat vroeger een groot deel van het huidige Dorpsplein in beslag nam (zie kaart perceel 149).

Kloostertuinen

De kloostertuinen, naar alle waarschijnlijkheid ommuurd (en omgracht?), kunnen zich dan aan de westzijde hebben aangesloten op het complex van kerk en klooster (kavels 146, 147, 148 en 150).

Jacobijnenhuis

Mogelijk heeft ook het, van oorsprong grotendeels middeleeuwse Jacobijnenhuis (Hoofdstraat-Winsum nr. 27) op de hoek van de Havenstraat nog enigerlei connectie gehad met het klooster.

Kloosterkerk

De drie oost-west lopende puinbanen in de noord-zuidtak van de Molenstraat en de aard van de bouwrestanten zouden erop kunnen wijzen dat wij hier te doen hebben met de funderingsrestanten van twee of drie muren van de kloosterkerk van het Jacobijnenconvent. Zoals reeds opgemerkt, sluiten de ligging en richting van deze puinbanen aan op een drietal recentere oost-west lopende, langerekte perceelgrenzen, nl. die van de kavels van de huizen en tuinen van Hoofdstraat-Winsum nr. 16 en 18 en die van Molenstraat nr. 5 en ten dele nr. 7. Zoals alle middeleeuwse kerken zal ook de Winsumse kloosterkerk in west-oost richting gebouwd zijn geweest.

Buitenkerkhof

Ten zuiden van de kloosterkerk lag waarschijnlijk het buitenkerkhof, de plek waar mannen en vrouwen, leken dus, die op enigerlei wijze met het klooster en de dominicanen verbonden waren, begraven werden. Hoever het buitenkerkhof zich precies heeft uitgestrekt is moeilijk te zeggen, maar er zijn aanwijzingen dat het zich voortzette in zuidelijke richting.

s. Jacobijnenhuis of voormalig Abtenhuis van het Klooster op de hoek Hoofdstraat/Havenstraat.

Het Jacobijnenhuis ligt op het hoogste punt van de Winsumer wierde, tussen de beide molens. Bij de restauratie bleek dat delen van het huis nog aanzienlijk ouder zijn. Lange tijd – van de 13e tot de 16e eeuw – heeft in Winsum een Jacobijnenklooster (synoniemen met Dominicanerklooster en Predikheren) gestaan. Na de opheffing van het klooster werd het namelijk tot de grond toe afgebroken. Bij het begin van de restauratie ontdekten bouwhistorici in de zuidmuur van het pand de sporen van kloostervensters. Nader onderzoek – ondermeer naar de roze verf op het pleisterwerk – toonde aan dat het hier om 13e of 14e eeuwse vensters moet gaan. Eén van deze vensters is – hoewel uiteraard dicht gemetseld – nog vrijwel gaaf. Daarnaast werden de restanten van nog zes van deze vensters aangetroffen. Een gebouw dat in die tijd zeven van deze vensters had, moet een belangrijk gebouw zijn geweest. Hoewel de bewijsvoering niet sluitend is te krijgen, lijkt het aannemelijk dat het gebouw onderdeel heeft uitgemaakt van de kloostergebouwen: als huis van de prior, als gastenverblijf, eetzaal o.i.d. Na de vondst van deze kloostervensters werd de restauratie enkele maanden stil gelegd voor opgravingen. Bij die opgravingen werden tal van voorwerpen aangetroffen uit verschillende periode's. Met name werden veel gebruiksvoorwerpen (of restanten daarvan) gevonden in gedempte waterputjes. Wanneer er geen andere expositie plaatsvindt, worden deze vondsten tentoongesteld in de vitrines van het Jacobijnenhuis. In 2003 werd de restauratie voltooid.

